

Općina Novi Grad Sarajevo
Novi Grad Municipality Sarajevo
Općina Novi Grad Sarajevo

LOKALNI AKCIONI PLAN ZAPOŠLJAVANJA OPĆINE NOVI GRAD SARAJEVO 2023 - 2025. GODINE

Ova publikacija je isključiva odgovornost partnera na Projektu "Lokalno partnerstvo za aktivaciju i integraciju nezposlenih osoba na tržište rada" i ni u kom slučaju ne odražava službene stavove i mišljenja Evropske unije i Međunarodne organizacije rada.

Maj, 2023.godina

Učesnici u izradi Lokalnog akcionog plana zapošljavanja:

- Općina Novi Grad Sarajevo
- Služba za privredu i lokalni ekonomski razvoj
- Odsjek za lokalni ekonomski razvoj

Partneri:

1. JU Služba za zapošljavanje Kantona Sarajevo
2. Udruženje trenera u BiH "CEFE"
3. Herbal Spa doo Sarajevo
4. DIZART doo Sarajevo
5. Centar za edukaciju i istraživanje "NAHLA"
6. Društvo za zapošljavanje slijepih i slabovidnih lica TMP doo Sarajevo

Sadržaj

1. Uvod.....	3
1.1. Učesnici u izradi LAPZ-a.....	4
1.2. Svrha i pozadina lokalnog akcionog plana zapošljavanja (Situaciona analiza)	4
2. Izrada lokalnog akcionog plana zapošljavanja	6
2.1 Ključni principi akcionog plana zapošljavanja	7
3. Socioekonomska analiza stanja	7
4. Identifikacija ciljeva i programa.....	19
5. Aktivnosti, indikatori, nositelji i resursi	20
6. Implementacija, praćenje i evaluacija	23

1. Uvod

Lokalni akcioni plan zapošljavanja Općine Novi Grad Sarajevo za period 2023-2025 (LAPZ) urađen je shodno smjernicama u Priručniku “Korak po korak u izradi lokalnih akcionih planova zapošljavanja” koji je pripremljen u okviru implementacije projekta EU-ILO “Podrška lokalnim partnerstvima zapošljavanja u Bosni i Hercegovini - LEP I“, a tokom 2022.godine u sklopu učešća Lokalnog partnerstva za zapošljavanje Novi Grad Sarajevo u LEP II Programu EU podrške lokalnom integrisanom razvoju u Bosni i Hercegovini prema Smjernicama za razvoj rodno osjetljivih lokalnih akcionih planova zapošljavanja. Koristeći se pomenutim alatima, iskustvima i naučenim lekcijama iz prethodnog trogodišnjeg perioda, urađen je Lokalni akcioni plan zapošljavanja (LAPZ) povezan sa aktuelnim projektom „Lokalno partnerstvo za aktivaciju i integraciju nezaposlenih osoba na tržište rada“, koji se provodi u periodu 2022-2023. godine. LAPZ predstavlja osnovni instrument u provedbi aktivne politike zapošljavanja Općine Novi Grad Sarajevo. Njime se definišu prioriteti i ciljevi politike zapošljavanja i utvrđuju programi i projekti koji će se realizovati, sa ciljem poboljšanja sistema zapošljavanja na području općine. Uzete su u obzir nove okolnosti poslovnog okruženja u post - pandemijskom periodu, kao i izazovi usvojene Strategije razvoja Općine Novi Grad Sarajevo za period 2021-2027.godine, kroz realizaciju prvog Strateškog cilja vezano za održivi lokalni ekonomski razvoj, u domenu politike zapošljavanja, naročito sa aspekta ravnopravnih mogućnosti za zapošljavanje.

LAPZ se naslanja i izvodi iz Strategije razvoja Općine Novi Grad Sarajevo 2021-2027.godine, sa kreiranom **Vizijom razvoja: “Općina Novi Grad Sarajevo lider u Bosni i Hercegovini u procesima osiguranja povoljnog poslovnog ambijenta, prosperitetnog i ugodnijeg življenja.”**

Prvi strateški cilj je: 1. Unaprijediti konkurentnost privrede i podržati otvaranje novih, kvalitetnih radnih mjesta, koji se realizuje putem utvrđenih prioriteta i mjera kako slijedi:

Strateški cilj 1.	
Prioritet	Mjera
1.1. Poboljšanje lokalnog poslovnog okruženja	1.1.1. Unapređenje efikasnosti administrativnih procedura i promocija lokalne privrede 1.1.2. Podrška razvoju poduzetničke infrastrukture 1.1.3. Unapređenje pristupa povoljnom finansiranju poslovnih subjekata 1.1.4. Ublažavanje negativnih ekonomskih posljedica elementarnih nepogoda, pndemije i drugih kriza 1.1.5. Jačanje javno-privatnog partnerstva
1.2. Jačanje konkurentnosti lokalne privrede s naglaskom na izvozno orijentisanu prerađivačku industriju i drugo	1.2.1. Podrška tehnološkoj modernizaciji, usvajanju standarda kvaliteta, digitalizaciji poslovanja i većoj inovativnosti poslovnih subjekata 1.2.2. Proaktivan pristup privlačenju novih investicija u domenu srednje i visoke tehnologije i usluga baziranih na znanju
1.3. Unapređenje sistema zapošljavanja na području Općine	1.3.1. Usklađivanje ponude i potražnje za radnom snagom 1.3.2. Aktiviranje dugoročno nezaposlenih osoba i podrška zapošljavanju sa fokusom na osobe sa otežanim pristupom tržištu rada

1.1. Učesnici u izradi LAPZ-a

Lokalni akcioni plan je pripremljen od strane Radnog tima za realizaciju Projekta „Lokalno partnerstvo za aktivaciju i integraciju nezaposlenih na tržište rada“ koji je implementiran kroz Program Podrške lokalnim partnerstvima za zapošljavanje u Bosni i Hercegovini (LEP II Program) koji provodi Međunarodna organizacija rada u BiH (ILO), a finansira EU. Na prijedlog Radnog tima su provedene javne konsultacije po Nacrtu dokumenta LAPZ putem web stranice lokalnog partnerstva (<https://lpz.novigradsarajevo.ba>) u trajanju od mjesec dana, tačnije tokom aprila mjeseca 2023. godine.

1.2. Svrha i pozadina lokalnog akcionog plana zapošljavanja (Situaciona analiza)

Analizom demografskih kretanja, lokalne ekonomske situacije, stanja i kretanja na tržištu rada, utvrđeno je da su mjere i aktivnosti poduzete u proteklom periodu proizvele značajne rezultate koji su vidljivi u redovnim godišnjim izvještajima i statističkim pokazateljima. Na teritoriji općine Novi Grad Sarajevo bilježi se stalni porast broja stanovnika, kompanija i male privrede. Zvanične statistike ukazuju na značajniji porast broja zaposlenih i pad broja nezaposlenih. Općina se posebno proaktivno uključila u raspoložive mjere aktivne politike zapošljavanja, ostvarila značajne pomake u sinergiji sa svojim partnerima i na taj način ostvarila ogromne pozitivne promjene i napredak u rastu, u određenim područjima i razvoju. Tako je kroz zvanično rangiranje Federalnog zavoda za programiranje razvoja u Federaciji Bosne i Hercegovine pozicionirala se na 6. mjesto po rangu razvijenosti u FBiH. Izazovi koji su pred Općinom za ostvarivanje održivosti i razvoja su: prije svega, rastući broj teže upošljivih kategorija nezaposlenih u dobi iznad 40 godina (posebno žena), te rast broja dugoročno nezaposlenih (posebno onih koji na posao čekaju duže od 5 godina). Ostvaren je kvantitativni porast broja radnih mjesta u kompanijama, ali održivost istih nije na zavidnom nivou zbog različitih faktora koji se tiču svih subjekata razvoja.

Kako bi se Općina nosila sa navedenim izazovima, u narednom periodu naglasak je potrebno staviti na **interne snage identificirane kroz provedenu situacionu analizu** (prvenstveno iz važeće Strategije razvoja 2021-2027.godine). To podrazumijeva dosljedan razvoj strateškog planiranja i upravljanja razvojem, nastavak proaktivnog djelovanja u provedbi aktivne politike zapošljavanja i povećanja konkurentnosti lokalne privrede sa adaptiranim mjerama prema novim okolnostima, njegovanje principa i praksi po modelu BFC SEE (Business Friendly Certification South East Europe) za povoljno poslovno okruženje, obezbjeđenje djelovanja Lokalnog partnerstva za zapošljavanje (LPZ), učešće u radu zvaničnih mreža saradnje na nivou jedinica lokalne samouprave u BiH, poboljšanje koordinacije sa ovlaštenim institucijama u Bosni i Hercegovini, zatim kontinuiranu obuku i razvoj ljudskih resursa i dobru komunikaciju sa privrednim subjektima i poslovnim okruženjem.

Kao **osnovne interne snage** općine Novi Grad Sarajevo identificirane su:

- Geoprometna pozicija na prirodnom magistralnom pravcu koji ide dolinom rijeka Bosne i Neretve na kome se gradi koridor VC (autoput), kao rezultat prirodnih okolnosti, ali i ljudske aktivnosti. Samo Općina Ilidža Sarajevo ima sličnu poziciju na trasi koridora VC.
- Prirodni kapital, preciznije prostor za stanogradnju, izgradnju urbane komunalne i poslovne infrastrukture, kao i prostor za sport i rekreaciju.
- Ljudski kapital, radno sposobno stanovništvo temeljem prirodnog i mehaničkog priraštaja sa određenim znanjima i vještinama. Općina je vitalna i privlači doseljenike sa istočnih, južnih i centralnih prostora Bosne i Hercegovine. Jedan od razloga je slobodan prostor za novu individualnu i kolektivnu stanogradnju i/ili revitaliziranje postojećih objekata individualnog i kolektivnog stanovanja uz interpolaciju javnih sadržaja za ugodniji život i unosnije poslovanje.
- Struktura budžeta prilagođena potrebama za rast i razvoj. Budžet se manjim dijelom troši na finansiranje općinske (lokalne) administracije tako da su raspoloživ, relativno značajan, iznos sredstava za

finansiranje programa usmjerenih na podršku lokalnoj privredi, finansiranje kapitalnih projekata, društvene infrastrukturu, kao i transfere pojedincima i neprofitnim organizacijama (civilnom sektoru).

Primarni ciljevi politike zapošljavanja u Općini Novi Grad Sarajevo u periodu 2023-2025. godine

- Usklađivanje ponude i potražnje za radnom snagom
- Aktiviranje dugoročno nezaposlenih osoba i podrška zapošljavanju sa fokusom na osobe sa otežanim pristupom tržištu rada

Ostvarivanje utvrđenih ciljnih vrijednosti planira se provesti primjenom seta mjera i programa koje će biti podržane kroz budžet Općine, zatim sredstva JU Službe za zapošljavanje Kantona Sarajevo, sredstva budžeta Kantona Sarajevo, zatim učešća preduzeća i partnera iz privatnog i nevladinog sektora, te sredstava pojedinačnih investitora. S toga je LAPZ, još jedan alat za osiguranje očekivanih mjerljivih rezultata.

Strateške mjere

- Usklađivanje ponude i potražnje za radnom snagom - mjereno kroz barem jedan (1) realizovan program usmjeren na dugoročno nezaposlene i osobe sa otežanim pristupom tržištu rada
- Smanjenje broja dugoročno nezaposlenih i nezaposlenih sa otežanim pristupom tržištu rada barem 5% godišnje
- Aktiviranje dugoročno nezaposlenih osoba i podrška zapošljavanju sa fokusom na osobe sa otežanim pristupom tržištu rada mjereno kroz broj korisnika programa podrške novom zapošljavanju i samozapošljavanju, godišnje povećanje za prosječno 7% u odnosu na baznu godinu
- Broj korisnika - dodjele na korištenje zemljišta u državnom vlasništvu u svrhu poljoprivredne proizvodnje i radnog angažiranja sa godišnjim povećanjem od barem 20% u naredne 3 godine.

Prioritetni programi Strategije uključuju: nastavak osiguranja pristupa povoljnim izvorima finansiranja, jačanje poduzetničke infrastrukture (industrijske zone, centar za razvoj biznisa), unapređenje i promociju lokalne privrede, privlačenje novih investicija, podršku poljoprivrednicima, podrška početnicima u biznisu, povećanje kvaliteta ljudskog kapitala kroz podršku inovacijama i preduzetništvu, povećanje zapošljivosti nezaposlenih osoba (posebno dugoročno) kroz saradnju sa Službom za zapošljavanje i drugim akterima, te unapređenje administrativnih kapaciteta i sistemski pristup zapošljavanju na području općine, kroz partnerstvo.

Lokalni akcioni plan zapošljavanja LAPZ je praktični instrument za kontinuiran rast i razvoj lokalnih partnerstava shodno standardima EU za akciono planiranje u lokalnoj zajednici. LAPZ je nastao kroz povezivanje većeg broja zainteresovanih strana u participaciji identifikovanja potreba, problema i praktičnih rješenja u skladu sa dostupnim resursima i kapacitetima i povećanje apsorpcione moći subjekata razvoja, prije svega poslovne zajednice i ovlaštenih institucija u jednoj od najmnogoljudnijih lokalnih sredina u Bosni i Hercegovini. Ovaj planski dokument prikazuje zajednički formulisane ciljeve, načine i vrijeme realizacije potrebnih aktivnosti, praćenje realizacije, kroz mjerenje učinaka i smjernice za stalna poboljšanja.

Lokalne akcije vezane za zapošljavanje na teritoriji općine Novi Grad Sarajevo pokazale su stvaran uticaj na stalne probleme vezane za nezaposlenost, nedostatak obučene radne snage i socijalnu inkluziju svih grupa društva. Sagledavanjem pozitivnih promjena zadnjih 10 godina, mjereno rezultatima provedbe Strategije razvoja Općine Novi Grad Sarajevo 2014-2020.godine, pokazalo se da pored heterogenog normativnog okvira u sektoru politika zapošljavanja, koji gotovo isključuje lokalnu

samoupravu, proaktivan pristup Općine Novi Grad Sarajevo pozitivno je uticao na lokalni, regionalni ali i državni javni interes. Naime, mobilizacija lokalnih aktera i prilagođavanje aktivnosti kako bi se bolje zadovoljile potrebe i kapaciteti lokalne zajednice vezani za problem zapošljavanja, dovela je do dodatne vrijednosti u efikasnosti politika ostalih ovlaštenih institucija. Lokalno partnerstvo za zapošljavanje je postao dobar model i primjer saradnje u dobroj i produktivnoj komunikaciji i alat za institucionalno djelovanje.

Uspostavljanje partnerstava i kreiranje akcionih planova je važno zbog uključivanja različitih upotrebljivih izvora podataka, upotrebljivih ekspertiza iz javnog, privatnog, obrazovnog i civilnog sektora. Općina Novi Grad Sarajevo je integrirala LAPZ u proces strateškog planiranja, imajući u vidu mogućnosti povezivanja resursa, znanja, iskustva iz različitih oblasti usmjerenih na mjesto na kojem se mogu ostvariti najveće vrijednosti u kontekstu uspostavljanja jasnog akcijskog plana kao i skupa rezultata koji se trebaju postići. Rad u partnerstvu pozicionira lokalnu administraciju kao lidera, nosioca animatora uključivanja bitnih subjekata: javnu službu zapošljavanja, poslodavce, obrazovni i nevladin sektor stvarajući platformu za lakše suočavanje sa izazovima reforme lokalnog zapošljavanja. U krajnjoj liniji zapošljavanje se uvijek dešava u konkretnoj lokalnoj sredini.

Lokalni akcioni plan zapošljavanja ima za cilj da pomogne lokalnim partnerstvima zapošljavanja da vlastite vizije pretoče u stvarnost i time unaprijede mogućnosti zapošljavanja i ukažu na moguća unaprjeđenja ali i prepreke s kojima bi se lokalna partnerstva mogla suočiti tokom tog procesa, koja promjena ili aktivnost će se desiti, suočavanje i upravljanje rizicima. Iz ovog plana jasno se vide nosioci zaduženja, indikatori napretka u provedbi aktivnosti, neophodno vrijeme i resursi za realizaciju pojedinačnih aktivnosti, kako će se komunicirati i utvrđivati mjere za unaprjeđenja planskih aktivnosti.

Zato smo tokom izrade LAPZ-a vodili računa da bude potpun, jasan, aktuelan i realističan. Složeno poslovno okruženje, prije svega kroz političku nestabilnost, na ovaj način dobiva priliku pokazati više, bolje i korisnije na konkretnim lokalnim teritorijama u obuhvatu općina/opština koje imaju praksu Lokalnog partnerstva za zapošljavanje u Bosni i Hercegovini.

Planirana sinergija rezultata LAPZ-a uzima u obzir dokumente i planove do nivoa Bosne i Hercegovine u domenu mogućeg lokalnog uticaja, prije svega osloncem na vlastite snage.

2. Izrada lokalnog akcionog plana zapošljavanja

Politike zapošljavanja kreirane i provedene u Bosni i Hercegovini u periodu 2019-2022, bile su pred velikim izazovom obzirom na stanje prouzrokovano pandemijom COVID 19, te u uvjetima političke nestabilnosti. Sagledan je određen broj javno objavljenih dokumenata ovlaštenih institucija koji na strateški način usmjeravaju niže nivoe vlasti. Podsjećamo na važnije:

1. Plan o smjernicama politike tržišta rada i aktivnim mjerama zapošljavanja u Bosni i Hercegovini za 2021.godinu
2. Zakon o razvojnom planiranju i upravljanju razvojem u Federaciji Bosne i Hercegovine, sa pratećim Uredbama
3. Prijedlog Strategije zapošljavanja u Federaciji Bosne i Hercegovine 2021-2027.godine
4. Strategija o unaprjeđenju prava i položaja osoba sa invaliditetom u Federaciji Bosne i Hercegovine 2016-2021, .godine
5. Program sufinansiranja zapošljavanja 2022.godine-Federalni zavod za zapošljavanje
6. Program o izmjenama i dopuni Programa mjera za podsticaj zapošljavanju i održavanju više stope zaposlenosti i poboljšanje strukture zaposlenih u Kantonu Sarajevo u 2022.godini.
7. Strategija razvoja Općine Novi Grad Sarajevo 2021-2027.godine
8. Lokalni akcioni plan za zapošljavanje Novi Grad Sarajevo (LAPZ) 2019-2021.godine
9. Lokalni akcioni plan za zapošljavanje Grada Zenica do 2027.godine
10. Lokalni akcioni plan za zapošljavanje Žepče 2021-2025.godine
11. Lokalni akcioni plan za zapošljavanje Posušje 2022-2025.godine

12. Lokalni akcioni planovi za zapošljavanje gradova Bijeljina, Gradiška i dr.

Općina Novi Grad Sarajevo je provela Lokalni akcioni plan za zapošljavanje za period 2019-2021. godine koji je urađen u okviru LEP I Programa ILO. Važno je napomenuti da je kompatibilan plan podrške LAPZ-u u fazi izrade. Započet je rad na izradi Gender akcionog plana Općine Novi Grad Sarajevo, što bi u osnovi trebalo pojačati sistemski pristup u poboljšanju javne politike i u sektoru zapošljavanja.

LAPZ za period 2023-2025. godine, aktualizira probleme aktiviranja teško upošljivih kategorija (žene, mladi, 55 +, dugoročno nezaposleni, osobe sa invaliditetom OSI), razvoj kompetencija i vještina za poslovanje u skladu sa zahtjevima i mogućnostima privrede, te kroz samozapošljavanje.

2.1 Ključni principi akcionog plana zapošljavanja

Lokalni akcioni plan zapošljavanja predstavlja instrument lokalnih politika koji se koristi kao konkretan odgovor na izazove politika zapošljavanja. Ovaj plan nije konačan rezultat nego tek početak za stvarna dešavanja i razvoj u budućnosti, što se pokazalo kroz primjenu prvog akcionog plana za zapošljavanje u prethodnom trogodišnjem periodu. Naime, pored kvantiteta novouposlenih, projektuje se podrška za održiva radna mjesta, kvalitetne biznise i daje šansa za integriranje u poslovne aktivnosti teže uposljivih kategorija nezaposlenih.

Kako su lokalna partnerstva za zapošljavanje, obuhvaćena ovim projektom, različita po lokalitetima i različita po ekonomskim oblastima kojim se bave prije svega omogućili smo sljedeće: (standard)

1. Učešće svih partnera.
2. Prepoznali i uspostavili upravljačke mehanizme lokalnog partnerstva koje će implementirati akcioni plan.
3. Prikupljanje validnih podataka i informacija bitnih za realizaciju akcionog plana iz više izvora
4. Uspostavljanje jasnih ciljeva na bazi konsenzusa partnera
5. Održavanje veze sa dostupnim strateškim dokumentima na višim nivoima (kantonalnom/entitetskom/BiH nivo, kroz osnovne komponente akcionog plana zapošljavanja i promocija primjera dobre prakse

3. Socioekonomska analiza stanja

Podaci za lokalne nivoe su još uvijek oskudno razvrstani, uzeli smo javno objavljenje podatke, ali i generalne za procjene obima problema, neusklađenosti, kao i karaktera rizika i poteškoća.

Demografija

Prema podacima iz strateške platforme Strategije razvoja Općine Novi Grad Sarajevo za period 2021-2027.godine, postavljenoj na zvaničnoj web stranici Općine Novi Grad Sarajevo, krajem 2021.godine evidentirani su sljedeći podaci:

Na području općine Novi Grad Sarajevo u 2021. godini je živjelo 122.390 stanovnika.

Ukoliko posmatramo starosnu dob stanovnika primjetan je rast mlade populacije od 0 – 14 godina, kao i stare populacije preko 65 godina, dok radno sposobno stanovništvo od 15 – 64 godine ima opadajući trend, što je i razumljivo obzirom na trend odlaska sve većeg broja mladih porodica u inostranstvo.

Tabela 1: Demografski pokazatelji na području općine Novi Grad Sarajevo

Općina Novi Grad Sarajevo	2018. godina	2019.godina	2020.godina	2021. godina
Broj stanovnika	121.297	122.049	122.751	122.390
Gustina naseljenosti	2.569,90	2.585,80	2.600,70	2.593,01
Starosna dob 0 -14	19.278	19.380	19.520	19.451
Starosna dob 15 - 64	82.699	82.576	82.316	81.901
Starosna dob 65 +	19.320	20.093	20.915	21.038

Izvor: Federalni zavod za statistiku - Demografske statistike i Migracije stanovništva

Posmatramo li tabelu 2. uočavamo da je broj rođenih u opadanju, dok broj umrlih svake godine raste. Ipak vitalni indeks, kao odnos broja rođenih i umrlih je i dalje pozitivan, ali nažalost i on ima opadajući trend. Ključni problem je opadanje broja radne snage evidentirane na birou za zapošljavanje.

U demografskom pogledu uočavaju se izazovi za Općinu Novi Grad Sarajevo: balansiranje između povećanja broja populacije i kvaliteta života stacioniranog stanovništva, starenje stanovništva, odlazak mladih kvalificiranih stanovnika u inozemstvo, nedostatak podataka o stanovništvu u inostranstvu koji su zadnjih decenija odsutni iz zemlje i sl.

Tabela 2: Prirodni priraštaj i migracijski saldo općine

Općina Novi Grad Sarajevo	2018. godina	2019.godina	2020.godina	2021. godina
Broj rođenih	1.302	1.187	1.201	1.126
Broj umrlih	1.055	1.136	1.391	1.661
Vitalni indeks	1,23	1,04	0,85	0,68
Migracioni saldo	529	183	617	390

Izvor: Federalni zavod za statistiku - Demografske statistike i Migracije stanovništva

Vitalni index: broj živorođenih/broj umrlih

Migracioni saldo: broj doseljenih/broj odseljenih

Tržište rada

Općina Novi Grad Sarajevo dijeli sudbinu situacije u Bosni i Hercegovini u ekonomskom pogledu i suočava se sa stalnim izazovima vezano za nedovoljne stope rasta, visoku nezaposlenost i nizak životni standard, u kombinaciji sa posljedicama otvaranja tržišta rada Evropske Unije i velikim odlivom radno sposobnog stanovništva, naročito mladih porodica. Ovaj problem kulminirao je u posljednjih nekoliko godina. U tom kontekstu potreban je daljnji, još intenzivniji rad na lokalnom ekonomskom razvoju, povezivanjem sa procesima restrukturiranja nacionalne ekonomije kako bi se dovela na put održivog rasta, obnovila potražnja za radnom snagom, povećala zaposlenost i ublažila rastuća nejednakost stanovništva.

Jedan od osnovnih makroekonomskih ciljeva je dostizanje nivoa pune zaposlenosti, a to je stanje u kojem svi koji to žele, mogu naći posao. Za poboljšanje stanja u oblasti zapošljavanja prioritet je razvoj privatnog sektora i otvaranje novih radnih mjesta, bolje funkcionisanje tržišta rada, veća izdvajanja i efektivnost aktivnih mjera zapošljavanja kroz unapređenje vještina nezaposlenih osoba, strukovnog obrazovanja i treninga za odrasle. Ovo su strateški bitne odrednice koje utiču na tržište rada.

U nastavku slijede značajniji pokazatelji tržišta rada u proteklom periodu:

Prema podacima Federalnog zavoda za statistiku, u periodu 2013-2021. godina u Kantonu Sarajevo je otvoreno preko 18 hiljada novih radnih mjesta. Malo više od trećine novih radnih mjesta otvoreno je na području općine Novi Grad Sarajevo. Otuda je i učešće Općine u ukupnom broju radnih mjesta na području Kantona Sarajevo povećano sa 18,09 na čak 28,61 %.

Tabela 3: Uporedni pregled generisanja radnih mjesta općine Novi Grad Sarajevo u Kantonu Sarajevo

2013	Prosječan broj zaposlenih	Učešće u %	2021	Prosječan broj zaposlenih	Učešće u %
Kanton Sarajevo	122.862	100%	Kanton Sarajevo	141.011	100%
Općina Novi Grad	22.223	18,09%	Općina Novi Grad	40.349	28,61%

Izvor: Federalni zavod za statistiku

Tabela 4: Komparativna analiza kretanja nezaposlenosti (FBiH, KS, NG)

Period / Područje	Broj nezaposlenih Decembar 2012.	Broj nezaposlenih Septembar 2022.	Smanjenje / povećanje nezaposlenosti	Procentualna promjena
Općina Novi Grad	20.257	14.633	-5.624	27,76%
Kanton Sarajevo	73.018	55.296	-17.722	24,27%
Federacija BiH	384.852	284.998	-99.854	25,95%

Izvor: JU Služba za zapošljavanje Kantona Sarajevo

Prilikom analize dostupnih statističkih podataka kao bazu godinu za poređenje podataka uzimamo 2012. godinu, imajući u vidu da je Općina Novi Grad Sarajevo počev od 2013. godine krenula s provođenjem aktivnih mjera podrške privredi i zapošljavanju, koje su za cilj imale smanjenje nezaposlenosti, odnosno povećanje zaposlenosti.

Upoređujući podatke o broju registrovanih nezaposlenih osoba na evidenciji JU Službe za zapošljavanje KS iz decembra 2012. i septembra 2022. godine, uočavamo da je broj nezaposlenih na području općine smanjen za preko 5 hiljada ili za 27,76 %. U istom periodu nezaposlenost u Kantonu Sarajevo je smanjena za 24,27 %, a u Federaciji BiH za 25,95 %

Tabela 5: Analitički prikaz trendova zaposlenosti i nezaposlenosti u periodu 2012-2021. godina

Godina	Radno sposobno stanovništvo	Radna snaga	Zaposleni	Nezaposleni	Stopa zaposlenosti	Stopa nezaposlenosti
2012.	87.567	42.517	22.260	20.257	25,42%	23,13%
2013.	87.567	42.420	22.223	20.197	25,38%	23,06%
2014.	88.078	42.662	22.684	19.978	25,75%	22,68%
2015.	88.447	44.473	24.452	20.021	27,65%	22,64%
2016.	83.922	44.139	24.833	19.306	29,59%	23,00%
2017.	82.857	45.736	27.533	18.203	33,23%	21,97%
2018.	82.699	56.476	39.603	16.873	47,89%	20,40%
2019.	82.576	56.559	40.771	15.788	49,37%	19,12%
2020.	82.316	57.015	39.744	17.271	48,28%	20,98%
2021.	81.901	56.554	41.041	15.513	50,11%	18,94%

Izvori: Federalni zavod za statistiku - tematski bilteni

Do oktobra 2018. godine Federalni zavod za statistiku je podatke o broju zaposlenih osoba dobivao putem ERC ZIPO - Elektornskog računarskog centra zdravstvenog i penzionog osiguranja, koji je

zaposlenike evidentirao prema mjestu rada, ali samo u kompanijama koje su imale 10 i više zaposlenika. Ta praksa se od drugog kvartala 2018. godine mijenja te se broj zaposlenih evidentira prema mjestu prebivališta osiguranika, a čije podatke JU Službi za zapošljavanje KS ustupa Poreska uprava. Stoga je vidljivo naglo povećanje broja zaposlenih od 2018. godine pa na dalje.

Posmatrajući statističke podatke u tabeli iznad primjetit ćemo smanjenje radno sposobnog stanovništva, te posljedično tome i smanjenje radne snage. Uzročnici su brojni, ali najčešći predstavlja sve veći odliv radne snage u inostranstvo. S druge strane primjetno je i postojanje gapa između radno sposobnog stanovništva i radne snage, a što je posljedica neaktivnosti i apatije stanovništva te ukazuje na postojanje još izraženijeg problema, odnosno sive ekonomije.

Važno je spomenuti da se broj zaposlenih, nakon zabilježenog pada u 2020. godini u vrijeme izbijanja pandemije covid 19, u 2021. godini povećao se čak i premašio stanje iz 2019. godine. Stopa zaposlenosti (mjerena kao odnos broja zaposlenih i radno sposobnog stanovništva) u 2021. godini raste i iznosi 50,11 %, a stopa nezaposlenosti ima padajući trend i u 2021. godini iznosi 18,94 %.

Tabela 6: Nezaposleni prema stepenu stručnog obrazovanja na području općine Novi Grad Sarajevo

Stepen stručnog obrazovanja	31.12.2019	% učešća	31.12.2020	% učešća	31.12.2021	% učešća
niži	4.152	26,30%	4.261	24,67%	3.835	24,72%
srednji	9.356	59,26%	10.285	59,55%	9.288	59,87%
visoki	2.280	14,44%	2.725	15,78%	2.390	15,41%
Ukupno	15.788	100,00%	17.271	100,00%	15.513	100,00%

Izvor: Federalni zavod za statistiku (Kantoni u brojkama)

Imajući u vidu da niži nivo obrazovanja obuhvata NK, PK i NSS, srednji KV, VKV i SSS, a visoki nivo obrazovanja VŠS i VSS stručnu spremu, najveći broj nezaposlenih lica na području općine Novi Grad Sarajevo u 2021. godini još uvijek čine osobe sa srednjim obrazovanjem i to njih 59,87 %, zatim osobe sa nižim obrazovanjem (24,72 %) te na posljertku osobe sa visokim obrazovanjem u procentualnom iznosu od 15,41 %. Primjetan je rastući trend učešća srednjeg i visokog obrazovanja u odnosu na ukupni kontigent nezaposlenih lica, dok oni s nižim nivoom obrazovanja bilježe blagi pad.

Zvanični podaci JU Službe za zapošljavanje KS pokazuju da je registrovano oko 2,4 hiljada nezaposlenih osoba sa završenom višom školom ili fakultetom. Učešće ove kategorije u ukupnom broju registrovanih nezaposlenih je u 2020. godini povećano na 15,78 %, dok se u 2021. godini blago opalo na 15,41%.

Tabela 7: Registrovani nezaposleni po zanimanjima – stanje decembar 2021. godine

Zanimanja	Broj nezaposlenih na području općine Novi Grad Sarajevo
PK - NS	Broj
Daktilograf	52
Pomoćni krojač tekstila	13
Stenodaktilograf	7
Pomoćni kuhar	6
Pomoćni frizer	5
KV - VK	Broj
Prodavač	793
Vozač motornih vozila	293
Frizer	232
Kuhar	159

Automehaničar	149
SSS	Broj
Maturant gimnazije	852
Ekonomski tehničar	579
Mašinski tehničar	413
Elektrotehničar	247
Tekstilni tehničar	175
VŠŠ	Broj
Ekonomista	45
Pravnik	24
Nastavnik razredne nastave	6
Viši fizioterapeut	6
Nastavnik predškolskog vaspotanja	5
VSS	Broj
Dipl ekonomista	298
Dipl pravnik	237
Dipl politolog	110
Dipl socijalni radnik	103
Dipl novinar	101

Izvor: JU Služba za zapošljavanje Kantona Sarajevo

Unutar broja nezaposlenih, zanimanje daktilograf prednjači unazad nekoliko godina u okviru prve kategorije zanimanja (PK-NS), dok iz druge kategorije zanimanja prednjače prodavači. Maturanti gimnazije i ekonomski tehničari su najbrojnija zanimanja unutar SSS kategorije, dok u kategoriji visoko-obrazovanih zanimanja diplomirani ekonomista i diplomirani pravnik imaju visoka mjesta na listama nezaposlenih osoba. Navedena stanja su nepromijenjena unazad nekoliko godina.

Tabela 8: Pregled nezaposlenih prema starosti i spolu na području općine Novi Grad Sarajevo - stanje na 31.12.2021:

Godine starosti	Muškarci	Žene	Ukupno
Od 15 - 19	195	130	325
Od 20 - 24	631	545	1.176
Od 25 - 29	638	1.009	1.647
Od 30 - 34	605	1.088	1.693
Od 35 - 39	683	1.259	1.942
Od 40 - 44	670	1.209	1.879
Od 45 - 49	605	1.122	1.727
Od 50 - 54	611	1.049	1.660
Od 55 - 59	782	1.184	1.966
60 i više godina	479	1.019	1.498
Ukupno	5.899	9.614	15.513

Izvor: JU Služba za zapošljavanje Kantona Sarajevo

Pregled broja nezaposlenih prema starosnoj strukturi ukazuje da su najzastupljenije osobe starosti od 55 i više godina, a koje čine 12,67 % nezaposlenih osoba na području općine Novi Grad Sarajevo. Ovo predstavlja poseban izazov budući da se radi o teško zapošljivoj kategoriji nezaposlenih osoba, od čega žene čine 60,22 %. Druga najzastupljenija starosna dob nezaposlenih lica jeste od 35 – 39 godina, te starosna skupina od 40 – 44 godine.

Tabela 9: Nezaposleni prema vremenu čekanja na zaposlenje na području općine Novi Grad Sarajevo - stanje na 31.12.2021:

Dužina čekanja po godinama	do 12 mjeseci	od 1 do dvije godine	od 2 do 5 godina	Preko 5 godina	UKUPNO
2013.	4.044	2.590	4.550	8.978	20.162
2014.	4.364	2.389	4.164	9.010	19.927
2015.	4.385	2.578	4.148	9.099	20.210
2016.	4.213	2.285	3.782	9.026	19.306
2017.	4.085	2.039	3.434	8.645	18.203
2018.	3.823	1.836	3.052	8.162	16.873
2019.	4.035	1.570	2.590	7.593	15.788
2020.	4.951	2.226	2.629	7.465	17.271
2021.	3.569	2.056	2.813	7.075	15.513

Izvor: JU Služba za zapošljavanje Kantona Sarajevo

Ukoliko posmatramo analitičke podatke Službe za zapošljavanje Kantona Sarajevo primjetno je da se na evidencijama nezaposlenih dominantno nalaze dugoročno nezaposlene osobe, tj. osobe koje na posao čekaju duže od godinu dana. Poražavajuća je činjenica da čak 76,99 % nezaposlenih lica čeka duže na od 1 godine na zaposlenje. Unutar date kategorije najviše je onih koji čekaju na posao duže od 5 godina, čak 45,61 %.

Broj osoba sa invaliditetom na teritoriju općine Novi Grad Sarajevo

Svebuhvatne evidencije ne postoje, sačinjen je pregled na bazi istraživanja člana LPZ Novi Grad Sarajevo TMP doo Sarajevo pod nazivom „Mogućnosti za upošljavanje osoba sa invaliditetom“. Izvedeni su načelni podaci na bazi procjene, prema trendovima u širem okruženju.

Ukupno 2,2% svjetske populacije ima značajne poteškoće u funkcioniranju što je generalni pristup kada se govori o brojkama osoba sa invaliditetom. Broj osoba sa invaliditetom se dramatično povećava. To je zbog demografskih trendova starenja stanovništva i porasta hroničnih zdravstvenih stanja.

Preko milijardu ljudi živi sa nekim oblikom invaliditeta, što je jedna sedmina svjetskog stanovništva što je procjena Svjetske zdravstvene organizacije (WHO) i Međunarodne organizacije rada (ILO). Od 1 milijarde osoba koje žive sa invaliditetom, 80% njih je u zemljama u razvoju, a među njima je 80% radno sposobno stanovništvo. Brojka odgovara za oko 15% svjetske populacije, a 190 milijuna ljudi (3,8%) je u dobi od 15 godina i više koji imaju značajne poteškoće u funkcioniranju i koji često zahtijevaju zdravstvene usluge. Prikupljanje podataka o invalidnosti samo je početak rada sa osobama s bilo kojom vrstom osnesposobljenja.

Koristeći gore objašnjenu logiku broja osoba sa invaliditetom u odnosu na ukupan broj ljudi po zadnjem popisu stanovništva u BiH, u Federaciji BiH je bilo najmanje 355.000 osoba s invaliditetom, a na teritoriju Općine Novi Grad Sarajevo više od 4.000 OSI, imajući u vidu najveću zajednicu kolektivnog stanovanja. Neke procjene govore da je u Bosni i Hercegovini zastupljeno gotovo 10% populacije sa određenim vidom invaliditeta. Što se tiče broja nezaposlenih osoba sa invaliditetom to je malo teže predvidivo iz razloga što ne postoje jasne i precizne evidencije osoba sa invaliditetom na biroima jer biro za zapošljavanje ne evidentiraju da se radi o osobi sa invaliditetom izuzev ako je invaliditet očito vidljiv ili ako osoba sa invaliditetom insistira da se evidentira da se radi o osobi sa invaliditetom. Svim OSI je potrebna zdravstvena zaštita, ali i socijalna u smislu podrške za integraciju u radne angažmane, u skladu sa njihovim mogućnostima i afinitetima. Na osnovu preliminarnog istraživanja kroz institucije vlasti, evidentno je sistem u povoju, tiče se realizacije osnovnih prava OSI na osnovu zakonskog okvira

u Federaciji Bosne i Hercegovine. Zbog specifičnosti problematike, potrebno je da svi nivoi djeluju proaktivno i u skladu sa mogućnostima. Općina Novi Grad Sarajevo kontinuirano provodi specifične programe za ekonomsko osnaživanje OSI kroz radne angažmane, partnerski. Namjenski Fond za podršku i socioekonomsku rehabilitaciju i integraciju na nivou Vlade Federacije Bosne i Hercegovine, prikuplja sredstva i kroz javne pozive nudi podršku ovoj populaciji. Proces nije dovoljno transparentan, na lokalnom nivou nemamo adekvatne podatke, ali kroz poslovno savjetovanje i informisanje i direktne razgovore sa OSI, saznajemo od potencijalnih korisnika Fonda, da je interes za samozapošljavanje mali, a da kompanije teško zapošljavaju OSI, uplaćuju potrebna sredstva za ovaj FOND.

Općina Novi Grad Sarajevo kreira preferenciju za OSI kroz javne pozive podrške, slab je interes, ali imamo nekoliko riješenih slučajeva zapošljavanja OSI u partnerstvu sa kompanijama.

Pregled linkova javnih poziva za OSI:

<https://fbihvlada.gov.ba/bs/fprzoi-objavljen-javni-poziv-za-zaposljavanje-osoba-sa-invaliditetom>

<https://fmbi.gov.ba/javni-poziv-za-podnosenje-zahtjeva-za-ostvarivanje-prava-na-dodjelu-sredstava-budzeta-proracuna-federacije-bih-za-2022-godinu-iz-oblasti-boracko-braniteljsko-invalidske-zastite-tekuci-transferi-nepr/>

Privreda na području općine Novi Grad Sarajevo za 2021. godinu

Federalni zavod za statistiku objavljuje podatke o broju poslovnih subjekata koji obuhvata pravna i fizička lica i njihove dijelove na području općine Novi Grad Sarajevo. Prema posljednjim javno dostupnim podacima Zavoda na području općine Novi Grad Sarajevo je u 2021. godini poslovalo ukupno 8.136 privrednih subjekata (3.598 pravnih lica registrovanih na području općine, 1.567 u sastavu pravnih lica registrovanih na drugim općinama i 2.971 obrtnika).

Kako bi imali što realniji uvid u stanje privrede na području općine Novi Grad Sarajevo, obezbjeđeni su relevantni podaci o poslovanju privrednih subjekata sa područja ove općine za 2021. godinu od Finansijsko-informatičke agencije (FIA).

Tabela 10: Osnovni pokazatelji privrede općine Novi Grad Sarajevo u 2021. godini

Privreda Općine Novi Grad Sarajevo	2019.	2020.	2021.
Broj kompanija	1.385	1.419	1.471
Ukupan broj zaposlenih	24.633	23.891	24.677
Ukupan prihod od prodaje (KM)	3.866.659.998	3.659.614.884	4.104.349.942
Prihod od izvoza (KM)	279.845.347	256.986.120	305.380.756
Ukupna dobit /gubitak (KM)	132.745.850	109.537.074	150.807.248
Mala preduzeća	1.140	1179	1.369
Srednja preduzeća	177	176	82
Velika preduzeća	68	64	20

Izvor: Finansijsko-informatičke agencije (FIA)

Prema podacima FIA-e privrednici su u 2021. godini ostvarili prihod od preko 4 milijarde KM, a što predstavlja rast za 12,15 %, izvoz od 305 miliona KM (povećanje za 18,83 %) te dobit od 150 miliona KM, a što je rast za čak 37,68 % u odnosu na godinu prije. Važno je naglasiti da je ostvarena dobit veća i za 13,6% u odnosu na godinu prije izbijanja pandemije krona virusa (2019. godina). Navedeno

pokazuje da se privreda Novog Grad Sarajevo oporavlja od negativnih posljedica pandemije korona virusa i bilježi pozitivne pomake. Prihodi od izvoza u 2021. godini učećvuju sa 7,44 % u ukupnim prihodima kompanija.

Zanimljivo je istaći da je u 2021.godini primjetan rast malih preduzeća za 16,12 % u odnosu na 2021. godinu, dok broj srednjih i velikih rapidno pada i to za 53,41 % , odnosno za 68,75 %, a što u ranijem periodu nije bilo toliko izraženo.

Broj zaposlenih u privrednim društvima je u 2021. godini za 3,29 % (786 osoba) veći u odnosu na predhodnu godinu. Uočavamo da je u 2020. godini, u vrijeme izbijanja pandemije virusa, broj zaposlenih u kompanijama bio na najnižem nivou, dok je u 2021. godini opet rastao i prestigao onaj iz 2019. godine.

Na teritoriji općine Novi Grad Sarajevo od ukupnog broja poslovnih subjekata njih 1.369, odnosno 93,07 % otpada na mala preduzeća, 82 (5,57 %) su srednja i svega 20 (1,36 %) predstavljaju velika preduzeća. Kao mala preduzeća se karakterišu ona koja imaju do 500.000.00 KM prihoda, do 5.000.000.00 KM prihoda su preduzeća srednje veličine, a velika preduzeća imaju prihode preko 5.000.000.00 KM.

Tabela 11: Broj registrovanih poslovnih djelatnosti na području općine Novi Grad Sarajevo

Djelatnosti	2019.	2020.	2021.
Poljoprivreda, šumarstvo, ribarstvo	19	20	21
Vađenje ruda i kamena	1	1	2
Prerađivačka industrija	250	266	283
Proizvodnja i opskrba električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija	6	7	7
Snadbjevanje vodom, uklanjanje otpadnih voda, djelatnosti sanacije okoliša	20	20	20
Građevinarstvo	193	195	208
Trgovina na malo i veliko; popravak motornih vozila i motocikla	1.857	1.883	1.921
Prijevoz i skladištenje	252	260	271
Djelatnosti pružanja smještaja te priprema i usluživanja hrane (hotelijerstvo iugostiteljstvo)	176	191	214
Informacije i komunikacije	120	128	140
Finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	87	84	86
Poslovanje nekretninama	126	133	143
Stručne, naučne i tehničke djelatnosti	286	302	339
Administrativne i pomoćne uslužne djelatnost	142	161	169
Javna uprava i odbrana; obavezno socijalno osiguranje	43	44	44
Obrazovanje	66	73	83
Djelatnosti zdravstvene i socijalne zaštite	71	75	79
Umjetnost, zabava i rekreacija	368	383	397
Ostale uslužne djelatnosti	703	719	736

Izvor: Federalni zavod za statistiku

Na području općine Novi Grad Sarajevo prednjače uslužne djelatnosti sa preko 50 %, slijede ih trgovine za 37 %, te tek onda prerađivačka industrija sa svega 5,5 %. Posmatramo li statističke pokazatelje o trendu otvaranja novih djeleatnosti, uočavamo da se periodu 2019 -2021. godina najviše povećao broj kompanija koje posluju unutar trgovačke djelatnosti, zatim iznenađujuće slijede ih kompanije iz stručnih, naučnih i tehničkih djelatnosti, odnosno IT sektora, potom kompanije iz hotelijerstva i ugostiteljstva.

Potencijali za razvoj novih radnih mjesta su evidentni u sektorima: računarsko programiranje, obrazovanje, skladištenje, istraživanje i promocija tržišta, finansijske usluge, tehničko ispitivanje, smještaj, proizvodnja, poslovanje nekretninama, priprema hrane, djelatnost članskih organizacija sporta, informacijske usluge, proizvodnja računara, zabavne i rekreacijske aktivnosti, održavanje zgrada i javnih površina.

Zamajac promjena u vezi sa poduzetništvom na lokalnom nivou, ali i u širem okruženju je nezaustavljiv i omogućuje sinergiju rezultata, kroz samozapošljavanje i razvoj male privrede. Radna mjesta se otvaraju i zatvaraju, tako da je pravi izazov za Općinu, podstaći generisanje održivih radnih mjesta. S toga su reformski alati za unaprjeđenja potrebni svim zainteresovanim stranama, investiranjem u razvoj ljudskih resursa i višestruka partnerstva.

Stanje u obrazovanju

Obrazovanje u Bosni i Hercegovini ne odgovara na zahtjeve tržišta, prije svega sa potrebama poslodavaca realnog sektora, sporo se reformiše, što je ozbiljan problem. Kako je nesklad eskalirao zadnjih godina u Kantonu Sarajevo je unaprijeđen normativni okvir za obrazovanje odraslih putem akreditovanih centara za obuku čiji broj raste po broju i strukturi obuke koju nude u Kantonu Sarajevo. Aktivnost centara za obuku nadopunjuje kvalifikacije nezaposlenih ili onih koji traže bolji posao, stvarajući pozitivne pomake u smislu bržeg zapošljavanja, rade na komercijalnoj osnovi, imaju podršku i institucija vlasti, odnosno domaćih i međunarodnih fondova.

Akreditovani centri za obrazovanje odraslih sa sjedištem na području općine Novi Grad Sarajevo:

1. Centar za edukaciju "Centrotrans"
2. Centar za edukaciju "DIZART"
3. Centar za edukaciju i istraživanje "Nahla"
4. CPCD - SMART centar za obrazovanje odraslih
5. JU Osnovna škola "Džemaludin Čaušević" - formalno obrazovanje

Ovdje treba dodati i dostupnost ostalih centara za obuku na području Kantona Sarajevo, te državnih i privatnih obrazovnih ustanova.

Općina Novi Grad Sarajevo zadnjih 5 godina promovira dualno obrazovanje, kao model za brže prevazilaženje problema nedostatka kvalifikacija za tržište. Također se podržava obuka za poznatog poslodavca, odnosno u svrhu samozapošljavanja.

Na teritoriji općine Novi Grad Sarajevo djeluju sljedeće srednje škole:

1. Peta gimnazija (JU)
2. Gimnazija Dobrinja (JU)
3. Srednja elektrotehnička škola (JU)
4. Centar za slijepu i slabovidnu djecu i omladinu
5. Srednja škola - gimnazija "Maarif" (privatna škola)

U školskoj 2020/21 prve dvije gimnazije je pohađalo 340 učenika i 345 učenica, dok je strukovnu Elektrotehničku školu pohađalo 460 učenika i 96 učenica. Međutim, zbog specifičnosti srednjoškolskog obrazovanja (upisa učenika sa područja općine Novi Grad Sarajevo u srednje škole na područjima drugih općina Kantona Sarajevo) dalja analiza ovog nivoa obrazovanja nije moguća. Međutim, generalna je ocjena istraživanja u ovoj oblasti da nizak kvalitet, posebno srednjeg stručnog obrazovanja, bitno utiče na dominantno strukturnu nezaposlenost u BiH. Nizak kvalitet obrazovanja je uveliko posljedica nedostatka formalnih veza između škola i poslovnog sektora. Škole ne traže mišljenje poslodavaca o tome kakvo osoblje trebaju. Otuda je nemoguće osigurati visokokvalitetnu praktičnu nastavu za učenike. U mjeri u kojoj se nudi, praktična nastava je uglavnom osigurana kroz neformalne kanale i dobru volju nastavnog osoblja i menadžera kompanija. Škole nemaju povratnu informaciju o tome kakav obrazovni

učinak postižu i ne inoviraju planove i programe na bazi toga. Kao rezultat, dodatni trening od minimalno 3-6 mjeseci je potreban kako bi učenici ovladali vještinama neophodnim za posao.

Na kraju ovog dijela potrebno je upozoriti i na problem upisne politike koja nije povezana s tržištem rada. Ona više zavisi od postojeće mreže škola, raspoloživih nastavnika i opreme. Poslodavci ne čekaju, u zadnje vrijeme animiraju učenike završnih razreda kroz stipendiranje i ad hoc radno angažovanje, te na taj način vrbuju uposlenike za svoje kompanije.

Institucije i zainteresovani partneri

Ključne zainteresovane strane u procesu razvoja tržišta rada su:

- Kompanije - firme kroz saradnju sa institucijama i lokalnom zajednicom po pitanju rasta i razvoja, te obezbjeđenje kvalitetne radne snage za realni sektor kroz tekuće programe i investicione projekte,
- Služba zapošljavanja Kantona Sarajevo - evidentiranje nezaposlenih, posredovanje u zapošljavanju te Vlada Kantona Sarajevo, kroz programe privrede, obrazovanje i socijalne zaštite, reforme u obrazovnoj politici, takse i naknade
- Federalni zavod za zapošljavanje - provedba programa i mjera Aktivne politike zapošljavanja Vlade Federacije Bosne i Hercegovine, Vlada Federacije Bosne i Hercegovine-kroz programe ključnih sektora privrede, industrije, obrazovanje i socijalne zaštite, PIO/MIO, poreska politika
- Agencija za rad i zapošljavanje Bosne i Hercegovine - koordinacija stručnog rada sa entitetskim zavodima i zavodom Brčko distrikta, saradnja sa međunarodnim organizacijama u vezi migracije radne snage u širem okruženju, kroz praćenje potreba za radnom snagom na domaćem i ino tržištu planiranje i smjernice za politike zapošljavanja na godišnjem, trogodišnjem nivou i dugoročno (Ministarstvo civilnih poslova i komunikacija BiH),
- Općine kroz prostorno planiranje, lokalni ekonomski razvoj, investicije i proaktivnu politiku podsticaja zapošljavanju.
- Nezaposleni, kroz aktivan rad na podizanju kompetencija i vještina i traženje radnog angažmana.

Programi koji se provode zadnjih godina od državnog do lokalnog nivoa su:

- Zapošljavanje u Sloveniji, Njemačkoj, Austriji
- Program mjera za socijalno zbrinjavanje nezaposlenih osoba koje su u procesu stečaja, likvidacije, restrukturisanja i privatizacije preduzeća, ostale ili ostaju bez posla (godišnje cca 25.000.000,00 KM)
- U skladu sa Zakonom o profesionalnoj rehabilitaciji, osposobljavanju i zapošljavanju osoba sa invaliditetom, Federalni zavod za zapošljavanje izdvaja deset posto od sredstava planiranih Finansijskim planom za aktivnu politiku zapošljavanja OSI u tekućoj godini,
- Federalni zavod za zapošljavanje provodi samostalno i putem Službi zapošljavanja u kantonima programe aktivne politike zapošljavanja, a to su: Program sufinansiranja zapošljavanja, Programu sufinansiranja samozapošljavanja Start up i Programu obuke i rada. Oni se odnose na podršku nezaposlenim u pronalaženju zaposlenja, obuku/pripremu za rad, poticaje zapošljavanju i samozapošljavanju (start up), te kreiranje novih radnih mjesta privremenog karaktera (uglavnom u javnom sektoru ili kroz tzv. javne radove). Projekcije prosječno godišnje za 10.000 nezaposlenih osoba
- Finansijskim planom Federalnog zavoda za zapošljavanje za 2022. planiran je iznos od 95.369.000 KM i za 2023. godinu 84.2 miliona konvertibilnih maraka za provedbu ustaljenih programa i mjera podsticaja zapošljavanju
- Program mjera za podsticaj zapošljavanja i održavanja više stope zaposlenosti i poboljšanje strukture zaposlenih u Kantonu Sarajevo u 2022. godini obuhvatao je nekoliko programa za ciljne grupe nezaposlenih sa osiguranim budžetskim sredstvima od ukupno 6.099.034.00 KM.

- Općina Novi Grad Sarajevo provodi trajne mjere podsticaja privredi i zapošljavanju, za što obezbjeđuje stalna sredstva u Budžetu za ove namjene u iznosu prosječno 1.500.000,00 KM/godišnje, a to su:
 1. Podsticaj privrednim subjektima putem regresiranja dijela kamatne stope za kreditne linije u saradnji s komercijalnom bankom odabranom putem javnog poziva – prilagođen model obzirom na posljedice COVID 19 i potrebe privrede
 2. Program sufinansiranja obuke za deficitarna zanimanja i nabavke opreme u svrhu zapošljavanja:
 3. Sufinansiranje troškova samostalnih poduzetnika - početnika u biznisu
 4. Podsticaj privrednim društvima za sufinansiranje certificiranja proizvodnih procesa, proizvoda ili usluga
 5. Projekat „Lokalno partnerstvo za aktivaciju i integraciju nezaposlenih osoba na tržište rada“, - EU - ILO
 6. Centar za razvoj biznisa - kontinuiran rad, informativno, savjetodavne usluge
 7. Promocija LER-a (sajamske aktivnosti, privredne smotre, Dani poduzetništva, konferencije, okrugli stolovi, informisanje privrede)
 8. Programi podrške poljoprivrednim gazdinstvima i obrtima u poljoprivredi
 9. Kontinuiran rad na lokalnim statistikama vezanim za privredu i zapošljavanje, izrada godišnjih analiza i ključnih informacija o trendovima na lokalnom nivou, kojeg razmatra Općinski načelnik i Općinsko vijeće, što je primjer dobre prakse na nivou Federacije Bosne i Hercegovine.

Za navedene mjere Općina Novi Grad Sarajevo izdvaja budžetska sredstva svake godine. Pored navedenih, Općina u partnerstvu sa drugim organizacijama i institucijama također realizuje projekte za brže i održivo zapošljavanje, ali nema nadležnost za upravljanje, niti monitoring sa izvještavanjem istih. Općina je dugogodišnji partner Službi za zapošljavanje KS kroz različite projektne aktivnosti, kontinuirano učestvuje u pravovremenoj razmjeni informacija za zainteresovana nezaposlena lica ili privrednike po otvorenim javnim pozivima Službe, a po pozivu učestvuje u kreiranju ovakvih specifičnih programa. JU Služba za zapošljavanje KS svake godine provodi mjere aktivne politike zapošljavanja na nivou Kantona Sarajevo. U prethodnoj godini je provodila sljedeće:

1. Program sufinansiranja javnih radova za 500 nezaposlenih osoba
2. Program sufinansiranja samozapošljavanja nezaposlenih osoba koje imaju najmanje deset godina radnog staža za 100 nezaposlenih osoba
3. Program sufinansiranja samozapošljavanja mladih nezaposlenih osoba do 35. godina starosti za 70 nezaposlenih osoba
4. Program sufinansiranja zapošljavanja teško upošljivih kategorija nezaposlenih osoba za 271 nezaposlenu osobu

Kako Novi Grad Sarajevo ima najviše evidentiranih nezaposlenih lica u odnosu na druge općine u KS, visok udio je zaposlenih lica sa Novog Grada kroz pomenute mjere. Mjere finansira Kanton Sarajevo i provodi svake godine prema usvojenom budžetu i programu od strane Vlade KS.

Glavne aktualne i/ili očekivane poteškoće:

- Aktualni ili očekivani projekti privrednog razvoja na području općine ili projekata od utjecaja na područje, u domenu komunalne privrede;
- Neformalni rad (procjena 20% u odnosu na registrovane djelatnosti);
- Opis lokalnih poduzeća: raste broj preduzeća, ali najmanje zastupljena proizvodnja i prerada, industrija generalno. Slabo se otvaraju održiva radna mjesta, plate su niske u odnosu na rast kapitala kompanija
- Ponuda radne snage: formalno na evidenciji veliki broj zanimanja koja ne odgovaraju tržišnim zahtjevima, fizički dobar dio radne snage nije u zemlji

- Ponuda poslova: najtraženija zanimanja/struke od strane lokalnih poslodavaca vežu se za niskokvalitetne poslove u trgovini, saobraćaju, pekarstvu, ugostiteljstvu, deficitarna zanimanja/struke su u sektoru saobraćaja, ugostiteljstva, zdravstva, servisnih usluga, ne tretiraju se sistemski, već ad hoc sa aspekta da nema radnika, primarno SSS
- Nizak nivo motivacije za prekvalifikacije nezaposlenih
- Vezanost evidencije biroa za ostale mjere i statusna pitanja nezaposlenih i njihovih porodica, naročito u pogledu zdravstvenog osiguranja i soc.zaštite djece

Kao jedan od alata za analizu okruženja koristili smo tzv. PEST analizu (P - politički faktori, E - ekonomsko-pravni faktori, S – socio - kulturološki faktori, T – tehnološko - tehnički faktori). Karakteristike lokalnog okruženja koja se razmatraju **PEST analizom** prikazana su na slici ispod.

Analiza stanja je bila temelj za izradu SWOT analize i dalje, za utvrđivanje ciljeva, prioriteta i mjera. Većina partnera u lokalnom partnerstvu zapošljavanja upoznata je sa osnovnim principima SWOT analize jer je to ustaljeni alat u procesima planiranja. Kroz zajedničko sagledavanje i učešće u diskusiji dosli smo da izjava unutar SWOT-a.

U želji da budemo proaktivni, realni i pozitivni, ipak smo se rukovodili baš ključnim odrednicama, koje karakterišu poziciju i teritoriju općine Novi Grad Sarajevo kroz SWOT analizu, kako bismo mogli kombinovati mjere i programe za korištenje ključnih snaga i ublažiti ključne prepreke bržem i kvalitetnijem zapošljavanju, odnosno rješavanju problema nezaposlenosti.

Strengths - snage

Weaknesses - slabosti

<ul style="list-style-type: none"> • dinamičan privredni rast u posljednjem periodu • povoljno poslovno okruženje uz stimulacije • praktivna uloga Općine u provedbi mjera podrške privredi i zapošljavanju i rezultati • postojanje poslovne infrastrukture • dostupnost obrazovnih usluga • iskustva i primjeri iz uspostavljene dobre prakse 	<ul style="list-style-type: none"> • koordinacija ovlaštenih institucija • neujednačen strateški pristup nadležnih službi • korisnički pristup još u povoju • nedovoljna promocija LER-a, po mjeri korisnika usluga
Opportunities – mogućnosti	Threats – prijetnje
<ul style="list-style-type: none"> • izražen interes investitora za nove lokacije • uspostavljena zakonska regulative za stimuliranje zapošljavanja • usvojena zakonska regulative za zapošljavanje osoba sa invaliditetom • izražene inicijative samozapošljavanja • razvoj IT sektora • povećanje broja i strukture programa za prekvalifikaciju, dokvalifikaciju 	<ul style="list-style-type: none"> • slaba mobilnost i motivacija radne snage • odliv radne snage u inostranstvo • visoke poreske stope • generisanje radnih mjesta za manuelni rad, • neodgovarajuće plate spram radnog angažmana

Naglašavamo da prilikom pripreme SWOT analize imali smo na umu da su snage i slabosti unutarnji/interni faktori na koje možemo uticati kao partnerstvo dok su mogućnosti i prijetnje vanjski/eksterni faktori na koje nemamo direktni uticaj.

Sadržaj SWOT analize je poveznica između (do)sadašnjeg razvoja i željenog budućeg razvoja izraženog u ciljevima i prioritetima razvoja lokalnih partnerstava.

Analiza stanja i SWOT analiza i njima utvrđene razvojne potrebe i potencijali predstavljaju osnovu za utvrđivanje strateške orijentacije lokalnih partnerstava zapošljavanja u skladu s bilo kojim ciljem definiranim u daljnjim koracima te dokumentaciona osnova za njihovu opravdanost. Ciljevi proizilaze iz prepoznatih razvojnih problema, potreba i potencijala opisanih u analizi stanja.

4. Identifikacija ciljeva i programa

Ciljevi razvoja lokalnih partnerstava zapošljavanja su konzistentan i sažet opis namjeravanih ishoda prije svega zapošljavanja, jasno izraženih i mjerljivih, a vremenski povezanih s razdobljem trajanja akcionog plana zapošljavanja (3 godine). Ciljevi odražavaju trendove i procese u lokalnim partnerstvima kao i one koje nameće njihovo okruženje, temelje se na analizi stanja i SWOT analizi i to tako da se optimalno iskorištavaju razvojne snage i prilike a da se prevladavaju i zaobilaze slabosti i prijetnje.

Kako bi osigurali da ciljevi budu jasni i dostupni, prilikom njihovog definiranja vodili smo se SMART (eng. smart – pametan) kriterijima.

- *Specific* – specifični/konkretni – cilj treba biti precizno određen, a ne generalan i općenit (da je bolje biti zaposlen nego nezaposlen) stoga su uključena sva promišljanja u definiranje cilja jer iz njega mora bit vrlo očigledno šta želite postići i lako uočljivo šta ne želite.
- *Measurable* - mjerljivi - cilj treba biti mjerljiv tako da ga možete izmjeriti u nekoj jedinici, na primjer u broju osoba koje će steći zaposlenje.
- *Achievable* – dostizni, mogući za postići - ovo je jako važna odrednica cilja jer ukoliko „ljestvicu“ postavite previsoko, nerealno, to će vas snažno demotivirati i biti uzrok frustracije, a na kraju možda i uzrokovati odustajanja od pokušavanja ostvarivanja cilja.
- *Relevant* - relevantni i realistični - nadovezuje sa na dostizni (achievable), jer kreativnost i mašta su dobrodošle, ali ako ih ne usmjerite prema zaista ostvarivom cilju, nećete imati rezultate.

- *Time-bound* – vremenski određeni - odredite vremensku odrednicu ostvarenja ciljeva i također vodite računa da to učinite što realnije. Neka i vremenska odrednica bude izazovna ali ne i frustrirajuća.

Cijeneći trendove iz prethodnih analiza Lokalnog akcionog plana zapošljavanja, ali i strateške prioritete Strategije razvoja Općine Novi Grad Sarajevo 2021 - 2027. godine, utvrđeni su ključni ciljevi:

Prioritet iz Strateškog cilja 1 (Povećati konkurentnost privrede i podržati otvaranje novih, kvalitetnih radnih mjesta - Strategija razvoja Općine)

Unaprijediti sistem zapošljavanja na području općine Novi Grad Sarajevo sa prosječnim godišnjim povećanjem stope zaposlenosti za 1,5%, poduzimanjem sljedećih institucionalnih programa:

1.	Cilj 1	Poboljšanje lokalnog poslovnog okruženja
1.1.	Program	Unapređenje efikasnosti administrativnih procedura i promocija lokalne privrede
1.2.	Program	Podrška razvoju poduzetničke infrastrukture
1.3.	Program	Unapređenje pristupa povoljnom finansiranju poslovnih subjekata
2.	Cilj 2	Jačanje konkurentnosti lokalne privrede s naglaskom na izvozno orijentisanu prerađivačku industriju i drugo
2.1.	Program	Podrška tehnološkoj modernizaciji, usvajanju standarda kvaliteta, digitalizaciji poslovanja i većoj inovativnosti poslovnih subjekata
2.2.	Program	Proaktivan pristup privlačenju novih investicija u domenu srednje i visoke tehnologije i usluga baziranih na znanju
3.	Cilj 3	Unapređenje sistema zapošljavanja na području općine
3.1.	Program	Usklađivanje ponude i potražnje za radnom snagom
3.2.	Program:	Aktiviranje dugoročno nezaposlenih osoba i podrška zapošljavanju sa fokusom na osobe sa otežanim pristupom tržištu rada

Zbog planiranih pozitivnih utjecaja prioriteta lokalnog ekonomskog razvoja, razrađeni su programi po svim strateškim fokusima, kako bi ostvarili sinergiju i bolju efikasnost podrške zapošljavanju na lokalnom nivou LPZ Novi Grad Sarajevo.

5. Aktivnosti, indikatori, nositelji i resursi

Aktivnosti, indikatore, nositelje i resurse smo iskazali tabelarnim prikazom koji je pregledan i uporediv u odnosu na svaki od definiranih ciljeva. Osim ovih pokazatelja uvršteni su i uslovi i ograničenja kao i period i rok izvršenja čime će se postići konkretnost i što će pomoći prilikom monitoringa odnosno praćenja izvršenja određenih aktivnosti.

Ciljevi, programi i aktivnosti:

1.	Cilj 1	Poboljšanje lokalnog poslovnog okruženja				
1.1.	Program	Unapređenje efikasnosti administrativnih procedura i promocija lokalne privrede				
	Aktivnosti	Uslovi ograničenja	Period izvrš. i rok	Indikatori	Nositelji	Resursi (preuzeto iz Strategije do 2027. godine)
1.1.2	Unapređenje Centra za razvoj biznisa po modelu sve	Nedovoljno razvijeni kapaciteti	2024.	Novi Program Centra i unaprijeđeni kapaciteti za rad sa investitorima	Općina Novi Grad Sarajevo sa parterima iz zajednice	30.000,00

	na jednom mjestu			sa posebno osmišljenim uslugama za teško upošljive kategorije (žene, mladi, invalidne osobe...)		
1.2.	Program	Podrška razvoju poduzetničke infrastrukture				
	Aktivnosti	Uslovi i ograničenja	Period izvrš. i rok	Indikatori	Nositelji	Resursi (preuzeto iz Strategije do 2027. godine)
1.2.1	Nastavak ulaganja u infrastrukturu privrednih zona Rajlovac, Bačići i Industrijska zona Zrak	Upravljanje zonom nije sistemski uređeno	Kontinuirana mjera	Povećanje broja novoregistrovanih firmi u zonama u odnosu na 2020. godinu koje generišu veći broj radnih mjesta od 10	Općina Novi Grad Sarajevo uz podršku nadležnih institucija	2.400.000,00
1.3.	Program	Unapređenje pristupa povoljnom finansiranju poslovnih subjekata				
	Aktivnosti	Uslovi i ograničenja	Period izvrš. i rok	Indikatori	Nositelji	Resursi (preuzeto iz Strategije do 2027. godine)
1.3.1	Sufinansiranje kreditnih linija za firme iz oblasti proizvodnje, prerade i ostalih djelatnosti od strateškog značaja za Općinu	Interes za kredite opada, naročito kod poduzetnica	Kontinuirana mjera	Povećanje investicija; Povećanje broja radnih mjesta i održivost postojećih;	Općina Novi Grad Sarajevo i partnerska banka	1.800.000,00
1.3.2	Direktni novčani podsticaj u poljoprivrednoj proizvodnji	Nedostatak promocije i informisanja u odnosu na krajnje korisnike	Kontinuirana mjera	Povećanje registrovanih poljoprivrednih djelatnosti i zaposlenih u toj oblasti uz unapređenje programskog pristupa za žene;	Općina Novi Grad Sarajevo	3.000.000,00
1.3.3	Sufinansiranje malih biznisa koji se registruju na nivou Općine (obrtnici, trgovci...)	Nepoticajno poslovno okruženje	Kontinuirana mjera	Povećanje broja novoregistrovanih firmi u ONGS u odnosu na 2020.	Općina Novi Grad Sarajevo	3.500.000,00
2.	Cilj 2	Jačanje konkurentnosti lokalne privrede s naglaskom na izvozno orijentisanu prerađivačku industriju i drugo				
2.1.	Program	Podrška tehnološkoj modernizaciji, usvajanju standarda kvaliteta, digitalizaciji poslovanja i većoj inovativnosti poslovnih subjekata				

	Aktivnosti	Uslovi i ograničenja	Period izvrš. i rok	Indikatori	Nositelji	Resursi (preuzeto iz Strategije do 2027. godine)
2.1.1	Sufinansiranje procesa certificiranja poslovnih djelatnosti i proizvoda privrednih subjekata i ONGS i implementacija digitaliziranih rješenja za promociju i poslovanje	Nerazvijena poduzetnička svijest u vezi benefita	Kontinuirana mjera sa unapređenjima	Rast kvalitete proizvoda/usluge i izvoza, te generisanje kvalitetnih radnih mjesta	Općina Novi Grad Sarajevo sa privrednicima	300.000,00
2.2.	Program	Proaktivan pristup privlačenju novih investicija u domenu srednje i visoke tehnologije i usluga baziranih na znanju				
	Aktivnosti	Uslovi i ograničenja	Period izvrš. i rok	Indikatori	Nositelji	Resursi (preuzeto iz Strategije do 2027. godine)
1.2.1	Promocija lokalnog ekonomskog razvoja	Neadekvatni kapaciteti za promociju	Kontinuirana mjera	Rast stranih direktnih investicija;	Općina Novi Grad Sarajevo	180.000,00
3.	Cilj 3	Unapređenje sistema zapošljavanja na području općine				
3.1.	Program	Usklađivanje ponude i potražnje za radnom snagom				
	Aktivnosti	Uslovi i ograničenja	Period izvrš. i rok	Indikatori	Nositelji	Resursi (preuzeto iz Strategije do 2027. godine)
3.1.1	Obuka i stručno usavršavanje radnika u svrhu zapošljavanja	Evidencije nezaposlenih e odgovaraju stvarnoj dostupnosti radne snage	Kontinuirana mjera	Povećanje zaposlenih u skladu sa potrebama tržišta;	Općina Novi Grad Sarajevo sa poznatim poslodavcima iz zajednice	1.800.000,00
3.1.2	Program finansijske podrške za obavljanje pripravnčkog staža za visoku i srednju stručnu spremu	Dugotrajno čekanje na prvo radno iskustvo i struktura ponude radnih mjesta od strane poslodavca	Kontinuirana mjera	Obezbjedenje prilika za osamostaljivanje za rad u struci po završetku školovanja;	Općina Novi Grad Sarajevo i JU Služba za zapošljavanje Kantona Sarajevo	600.000,00
3.1.3	Lokalno partnerstvo za aktivaciju i integraciju nezaposlenih na tržištu rada	Neujednačenost interesa za obuke i zapošljavanje	2023.	Novi programi stručnog usavršavanja nezaposlenih; Povećanje mogućnosti za	Općina Novi Grad, JU Služba za zapošljavanje KS, Dizart, Nahla,	81.270,93 (sufin.) 295.482,36 (EU)

				zapošljavanje u skladu sa potrebama tržišta kroz lokalno partnerstvo za zapošljavanje;	Herbal Spa, CEFE, TMP	
3.1.4	Sufinansiranje troškova nabavke mašina i uređaja za rad	Slaba investiciona sposobnost poduzetnika/ca	Kontinuirana mjera sa unapređenjima	Jačanje konkurentnosti lokalne privrede prioritarno iz prerađivačke industrije	Općina Novi Grad Sarajevo i privrednici/ce	500.000,00
3.2.	Program:	Aktiviranje dugoročno nezaposlenih osoba i podrška zapošljavanju sa fokusom na osobe sa otežanim pristupom tržištu rada				
	Aktivnosti	Uslovi i ograničenja	Period izvrš. i rok	Indikatori	Nositelji	Resursi (preuzeto iz Strategije do 2027. godine)
3.2.1	Projekat: Podsticaj zapošljavanju teže upošljivih kategorija (žene, mladi, invalidna lica, 55+, dugoročno nezaposleni, nacionalne manjine i sl.)	Nedostatak društvene odgovornosti kompanija i mjere socijalne politike	Kontinuirana mjera	Povećanje broja obučenih i zaposlenih osoba sa otežanim pristupom tržištu rada.	Općina Novi Grad Sarajevo i privrednici/ce	900.000,00
3.2.2	Dodjela na korištenje zemljišta u državnom vlasništvu u svrhu poljoprivredne proizvodnje	Nedostatak integrisanog programa na duži period	Kontinuirana mjera uvedena tokom COVID pandemije	Povećanje radnog angažovanja građana u poljoprivredi	Općina Novi Grad Sarajevo	30.000,00

U okviru ovog Akcionog plana sljedeći projekti su ujedno i strateški za Općinu Novi Grad Sarajevo do 2027. godine:

1. Nastavak ulaganja u infrastrukturu privrednih zona Rajlovac, Bačići i Industrijska zona Zrak
2. Nastavak ulaganja u infrastrukturu privrednih zona Rajlovac, Bačići i Industrijska zona Zrak
3. Sufinansiranje malih biznisa koji se registruju na nivou Općine (obrtnici, trgovci...)
4. Obuka i stručno usavršavanje radnika u svrhu zapošljavanja
5. Lokalno partnerstvo za aktivaciju i integraciju nezaposlenih na tržištu rada

6. Implementacija, praćenje i evaluacija

Općina Novi Grad Sarajevo putem Službe za privredu i lokalni ekonomski razvoj, vrši implementaciju LAPZ-a, kroz redovne programe rada, budžetski proces i strateško planiranje. Dodatni mehanizam jeste Lokalno partnerstvo za zapošljavanje, koje osigurava redovno savjetovanje i diskusiju u vezi provedbe ključnih mjera zapošljavanja, prije svega kroz upravljanje Projektom Lokalno partnerstvo za aktivaciju

i integraciju nezaposlenih osoba na tržište rada. Tačno su određene uloge odgovornih članova tima, odnosno uprave.

Implementacija uključuje i elemente mjerenja, kao i revidiranje svake godine, u pogledu:

1. Analize ostvarenih projekcija na početku perioda Plana, sukcesivno svake godine

Napredak će se mjeriti kroz godišnje Programe i Izvještaje o radu, a Lokalno partnerstvo za zapošljavanje, prema ciljevima i dinamici realizacije Projekta Lokalno partnerstvo za aktivaciju i integraciju nezaposlenih na tržište rada, kroz periodične izvještaje. Trenutna komunikacija sa svim zainteresovanim stranama je optimistična i napreduje.

2. Vrednovanja napretka u postizanju ciljeva

Dvosmjerna komunikacija omogućuje povratne informacije, sagledavanje kvaliteta učešća svakog od partnera, te smjernice za prevazilaženje problema u implementaciji. Svi partneri imaju šansu za napredak vlastitih performansi i kapaciteta. Stalna, ali i tematska moderirana komunikacija će omogućiti ozbiljnost i posvećenost u djelovanju, kako elektronski, tako i neposredno kroz sastanke, susrete, posjete i organizovane poslovne događaje

3. Kreiranje poboljšanja, redefinisane aktivnost, kroz monitoring i evaluaciju

Praćenje (monitoring) i evaluacija su procesi koji omogućuju donosiocima odluka i onima koji upravljaju implementacijom akcionih lanova da procjene koliko je njihova intervencija pozitivno utjecala tokom određenog vremena. Istražuje se koliko su učinkovito programi implementirani i postoje li nedostaci između planiranih i postignutih rezultata. Također, utvrđuje se da li je postignuti napredak nastao isključivo zato što je implementiran određeni program ili mjera ili bi se to i onako desilo bez intervencije predstavljene akcionim planom (evaluacija učinka). Monitoring i evaluacija čine osnovu kreiranja politika zasnovanu na dokazima **gdje je fokus na rezultatima odnosno ishodima**, a ne na ulaznim i izlaznim komponentama aktivnosti. Monitoring i evaluacija su komplementarni procesi.

Pouzdan sistem monitoringa je još uvijek praćenje na osnovu zakonske obaveze u organima uprave, ali i standarda i najboljih praksi razvijenih kroz partnerske projekte zadnjih desetak godina. Monitoring je proces predviđen i kroz strateško planiranje i upravljanje razvojem. Evaluacija je procjena intervencije akcionog plana kako bi se odredila njegova relevantnost, učinkovitost, djelotvornost, učinak i održivost. Monitoring se provodi u kontinuitetu a evaluacija jednom godišnje kako bi se poboljšala uspješnost implementacije akcionog plana zapošljavanja. Za potrebe uspješne realizacije monitoringa i evaluacije koristit će se: Izvještaji nosilaca realizacije aktivnosti; Liste evidencija mjera, korisnika i usluga; Ankete među korisnicima i pružaocima usluga; Analize dokumentacije; Fokus grupe i dr.

Novi krug planiranja se treba organizovati na sličnim principima, maksimalno koristeći iskustva i prakse proizišle iz ranijih godina.

U dokumentu su prikazani statistički podaci razvrstani po spolu ukoliko su isti dostupni kod nadležnih institucija.

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
Kanton Sarajevo
Grad Sarajevo
Općina Novi Grad Sarajevo
Općinski načelnik

Broj: 02/03-24-13909/23
Sarajevo, 17-06-2023

Na osnovu člana 15. Zakona o principima lokalne samouprave u Federaciji BiH (Službene novine Federacije BiH, broj 49/06 i 51/09), člana 37. Statuta Općine Novi Grad Sarajevo (Službene novine Kantona Sarajevo, broj 30/09 - novi prečišćeni tekst) i člana 9. Odluke o organizaciji jedinstvenog općinskog organa uprave Općine Novi Grad Sarajevo (Službene novine Kantona Sarajevo, broj 6/17), Strategije razvoja Općine Novi Grad Sarajevo 2021-2027. (Službene novine Kantona Sarajevo, broj 26/22), Ugovora Općine Novi Grad Sarajevo sa Međunarodnom organizacijom rada o implementaciji Projekta "Lokalno partnerstvo za aktivaciju i integraciju nezaposlenih na tržište rada" broj 02/03-11-6972/22 od 24.03.2022. godine i aneksa od 18.01.2023. godine i na osnovu prijedloga Službe za privredu i lokalni ekonomski razvoj broj 02/03-11-6972/22 od 23.05.2023. godine, Općinski načelnik donosi:

ZAKLJUČAK

1. Daje se saglasnost na primjenu dokumenta Lokalni akcioni plan za zapošljavanje Općine Novi Grad Sarajevo 2023-2025 (LAPZ).
2. Odobrava se objava dokumenta iz tačke 1. ovog Zaključka na zvaničnu web stranicu Općine Novi Grad Sarajevo.
3. Zadužuje se Služba za privredu i lokalni ekonomski razvoj da obezbjedi realizaciju i praćenje stepena implementacije dokumenta LAPZ kroz redovne procedure programiranja i izvještavanja.
4. Zaključak stupa na snagu odmah i realizuje se putem Službe za privredu i lokalni ekonomski razvoj.

Dostaviti:

1. Služba Kabineta Općinskog načelnika
2. Služba za privredu i lokalni ekonomski razvoj
3. Služba za finansije
4. U spis

Općinski načelnik

mr. Semir Efendić